

Jutrzenka

Bądź z serca pozdrowiona
ojczysta święta mowo!

ISSN 1857-324X

KRONIKA SPOTKAŃ BOŻONARODZENIOWYCH
w środowiskach polonijnych Mołdawii

str. 14

SZOPKI BETLEJEMSKIE
z Gagauzji i Naddniestrza

str. 32

Witamy 2017
w Nowym Roku!

JASKÓŁKI z Bielska zaśpiewały w Senacie RP

Zespół „Jaskółki” działa nieprzerwanie od 1996 roku przy Stowarzyszeniu „Dom Polski” w Bielsku. Kierownikiem artystycznym jest Malwina Russu. W repertuarze zespołu znajdują się polskie pieśni patriotyczne, współczesne, pieśni ludowe różnych regionów Polski oraz pieśni mołdawskie.

Występy zespołu wokalnego są ozdobą spotkań polonijnych. „Jaskółki” reprezentują Stowarzyszenie „Dom Polski” na festiwalach w Mołdawii, Polsce i na Ukrainie.

Marszałek Senatu Stanisław Karczewski przywitał uczestniczek zespołu z Mołdawii

„Jaskółki” na spotkaniu z Wicemarszałek Senatu Marią Koc

Zdjęcia pochodzą ze strony www.senat.gov.pl oraz z archiwum Stowarzyszenia „Dom Polski”

POLSKIE I MOŁDAWSKIE KOŁĘDY NA SPOTKANIU OPLĄTKOWYM

21 grudnia 2016 r. odbyło się spotkanie opłatkowe marszałka Senatu Stanisława Karczewskiego z senatorami i pracownikami Kancelarii Senatu. Jest już zwyczajem, że senackie spotkanie opłatkowe uświetniają kołędy w wykonaniu zespołów polonijnych. W tym roku do Senatu przybył z Mołdawii wokalny zespół „Jaskółki”.

W spotkaniu uczestniczyli wicemarszałkowie Maria Koc, Grzegorz Czelej oraz Adam Bielan, Szef Kancelarii Senatu Jakub Kowalski, ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Mołdawii Artur Michalski oraz pracownicy Kancelarii.

Modlitwę w intencji senatorów i pracowników odmówił metropolita warszawski kardynał Kazimierz Nycz.

Marszałek Senatu podziękował „Jaskółkom” za piękny występ, zaznaczając, że zafascynowały go kołędy w języku rumuńskim.

Uczestnicy zespołu „Jaskółki” oraz ich opiekunowie mieli okazję spotkać się z Panią Marią Koc, wicemarszałek Senatu, która we wrześniu br. przebywała w Mołdawii z oficjalną wizytą. Dla dziewczyn były zorganizowane wycieczki do Pałacu Królewskiego, Muzeum Kopernika oraz spacer po nocnej Warszawie.

źródło: www.senat.gov.pl

W NUMERZE:

■ Wydarzenia	3
Zespół „Jaskółki” w Senacie RP	
■ Aktualności	4
Akcja PTM w Tyrnowo	
Rekolekcje „Spotkań Małżeńskich”	
■ Wiadomości	8
Mołdawia wraca na rosyjską orbitę?	
■ Publikacje	10
Państwo niedokończone	
■ Tradycje znane i te zapomniane	11
Dzielenie się opłatkiem	
Jasełka i szopki	
■ Kronika spotkań bożonarodzeniowych w środowiskach polonijnych	14
■ Informacja dla kandydatów na studia	22
■ Konkurs BYĆ POLAKIEM	23
■ Listy czytelników	23
■ Kultura: Kanon polskiej fotografii	24
■ Wyniki konkursu	25
„Zapraszamy do Mołdawii”	
■ Co, gdzie, kiedy	25
■ Uczymy się polskiego	26
■ Smacznego!	27
Karpátka	
■ Czytajmy na głos	27
■ Poobiednie opowiadki	28
Nietykańska	
■ Galeria JUTRZENKI	30
Szopki betlejemskie	

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów, także odmowy publikacji bez podania przyczyny. Nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych ogłoszeń i reklam. Opinie wyrażone przez czytelników nie zawsze są zgodne z opinią redakcji.

Projekt jest finansowany ze środków przyznanych z funduszy polonijnych Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą na wniosek Ambasady RP w Kiszyniowie

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Kiszyniowie

БЛАГОТВОРИТЕЛЬНАЯ АКЦИЯ
ПОЛЬСКОГО МЕДИЦИНСКОГО
ОБЩЕСТВА

DOBROCZYNNNA AKCJA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
MEDYCZNEGO

В нашем селе Тырново прошла очень важная и добрая акция. Впечатлениями от этого события не могу не поделиться.

18 декабря 2016 г. врачи из Польского медицинского общества в Молдавии провели благотворительную медицинскую консультацию для жителей нашего села. В течение одного дня были обследованы 130 человек!

Несмотря на долгую – более 4 часов – дорогу из Кишинева до Тырново на севере Молдавии, врачи сразу же взялись за работу, так как желающих проконсультироваться было очень много. Медики отказались даже от минуты отдыха и чашечки кофе! Работали целый день, без перерыва на обед, оказывая профессиональную помощь максимальному количеству людей, ожидающих в очереди приема. Консультации закончились поздно вечером. Жители села были очень благодарны медикам за чуткость и терпение.

Большое спасибо врачам Польского медицинского общества и его председателю пани Эмили Цымбаларь за проведенную акцию, а также за лекарственные препараты, предназначенные для жителей села. Мы надеемся на дальнейшее сотрудничество с польскими врачами в Молдавии.

Такие благотворительные акции просто необходимы!

Корнелий Фулга,
председатель Общества поляков Тырново

Chcę podzielić się z Czytelnikami swoimi refleksjami o bardzo ważnej i dobrej akcji, która miała miejsce w naszej wiosce Tyrnów.

W dniu 18 grudnia 2016 r. lekarze Polskiego Towarzystwa Medycznego w Mołdawii przeprowadzili bezpłatne konsultacje lekarskie dla mieszkańców naszej wioski. W ciągu jednego dnia zbadano 130 osób!

Mimo że droga z Kiszyniowa do Tyrnowo na północy Mołdawii trwała ponad cztery godziny, lekarze od razu wzięli się do pracy, ponieważ chętnych na konsultacje było bardzo dużo. Medycy zrezygnowali nawet z chwili odpoczynku i filiżanki kawy! Pracowali cały dzień bez przerwy na obiad, udzielając profesjonalnej pomocy jak największej ilości ludzi, którzy oczekiwali w kolejce na badanie. Konsultacje zakończyły się późnym wieczorem. Mieszkańcy wsi byli bardzo wdzięczni lekarzom za serdeczność i cierpliwość.

Wyrażamy ogromne podziękowanie lekarzom Polskiego Towarzystwa Medycznego w Mołdawii na czele z Panią Prezes Emilią Ćimbalari za przeprowadzoną akcję dobroczynną oraz za leki przeznaczone dla Polaków we wsi Tyrnów. Mamy nadzieję na dalszą współpracę z polonijnymi lekarzami.

Takie akcje dobroczynne są bardzo ważne!

Kornel Fulga,
prezes Towarzystwa Polaków Tyrnowa

W dniach 2-4 grudnia 2016 r. trwały rekolekcje dla polonijnych małżeństw w Mołdawii, prowadzone przez pary małżeńskie z Bielc i Kiszyniowa oraz księdza. Odbyły się tym razem w Jaremczach na Ukrainie. Poniżej zamieszczamy relacje uczestników weekendu.

Ruch Spotkań Małżeńskich działa w Mołdawii od 1998 roku. Obecnie głównymi animatorami Ruchu są Ludmiła i Władimir Ryżakowie.

РЕКОЛЛЕКЦИИ «СУПРУЖЕСКИХ ВСТРЕЧ»

Очередной уик-энд Движения «Супружеские встречи» Молдовы, которое действует с 1998 года, состоялся в Яремче (Украина) со 2 по 4 декабря 2016 г. Проводили его три аниматорские пары, а помогал наш духовный наставник ксендз Яцек Пуч с благословения Епископа Кишиневского Антона Коши.

„Супружеские встречи” – это реколлекционное движение, цель которого – углубить супружеские отношения, помочь мужу и жене лучше и более глубоко понимать друг друга и более полно испытать смысл таинства их брака. Это происходит путем предложения супружеским парам такой формы диалога, которая, с одной стороны, позволяет мужу и жене глубже узнать друг друга, а с другой – поможет выходить из конфликтных ситуаций.

В уик-энде, прошедшем в Доме реколлекций в Яремче, приняли участие восемь супружеских пар из Бельц, Григоровки и Тирасполя. Все познакомились еще в субботу, а итоговая встреча нас сдружила окончательно. Уезжая, многие выразили большое желание встречаться и далее, участвуя в развитии Движения «Супружеские встречи» в Молдавии.

Ниже мы познакомим вас с впечатлениями участников уик-энда.

«...Никогда прежде я не была на духовных упражнениях, а тем более на таких! На реколлекциях присутствовала необыкновенная атмосфера, наполнявшая приятными, ранее не испытанными чувствами... Я смогла глубоко заглянуть в саму себя. Духовные упражнения позволили мне набраться храбрости и открыться мужу, чего я никогда ранее не делала... Здесь произошло возрождение нашей любви. Ко многим у меня изменилось отношение. Я поняла – чтобы семья была крепкой, мало одной любви, надо уметь ее сохранить и ежедневно над этим трудиться...»

«...Я не знал, что существуют такие реколлекции. Очень благодарен за то, что получил приглашение. Я пересмотрел не только отношения в моей

нынешней семье, но и в той, в которой я вырос. Мой отец пил, мама и мы, дети, много натерпелись. Я не хочу, чтобы мои дети испытали подобное тому, что я пережил когда-то. Хорошо, что на таких духовных упражнениях присутствует священник. Я смог с ним обо многом поговорить. Мне стало легче...»

«...Благодаря принципам диалога многие вопросы, о которых мы ранее умалчивали, были решены. Начало положено...»

«...Переполняют добрые чувства. Я понял, что нужно вести диалог: высказываться и давать возможность другому высказаться, слушать. Я понял, что общения с близким, любимым человеком ничто не заменит. Понял, что этот диалог необходимо перенести и на общение с детьми, а не отмахиваться от них и твердить, что очень занят...»

«...Нам приятно было общаться. Мне было интересно, что напишет мне муж в письмах любви, и я очень ждала обмена тетрадями!»

«...Были вопросы, для искренних ответов на которые надо было снять маску, признаться в первую очередь себе, а затем и мужу в своих недостатках. Это очень трудно, но я сумела. И это было очень важно для меня. Я рада, что смогла это сделать...»

Основная форма работы „Супружеских встреч” – это двухдневные реколлекции по типу рабочего семинара. Супружеские пары с определенной подготовкой (аниматоры) и священники готовят участников к самостоятельной работе, то есть обучению диалогу. Участие в „Супружеских встречах” связано с выездом в Дом реколлекций.

«...На бумаге легче было высказываться. Я многое услышала от мужа, чего давно уже не было...»

«...Спасибо супруге, что она меня "вытянула" на уик-энд. Внутри все взбудоражено... Я счастлив!»

«...Нас и раньше приглашали на уик-энд, но все как-то не складывалось. Постоянные заботы. Из-за этих проблем мы забыли, как мы любим друг друга. Отношения в семье были ровные. Муж мой немногословен, но сейчас все всколыхнулось. И это толчок к возрождению отношений...»

«...Мы исписали целые тетради! Я сама себе удивлялась. Мы очень мало общались дома, а теперь поняли, как это важно...»

«...В уик-энд я поняла: не так важен порядок и уборка в доме... Главное – понимание, внимание друг к другу, умение услышать другого, теплота отношений и забота друг о друге! Но если муж делает замечание по поводу чистоты в доме, стоит задуматься – а может снова поехать на уик-энд?»

«...Уик-энд – это диалог супругов в присутствии Бога. Я стал ближе и к супруге, и к Богу!»

«...Впечатления и чувства особенные, ранее не испытанные...»

«...Если бы мы участвовали раньше, то, возможно, не совершили бы каких-то ошибок в нашей жизни. Опыт этого уик-энда убережет нас от ошибок в будущем. Спасибо!»

«...Мы приблизились к друг другу и к Богу!»

■ Аниматоры Людмила и Виктор Янишевские

«...Когда со мной говорил муж, я его не слышала, но сейчас, прочитав написанное, я многое поняла и наконец-то «услышала» его!»

Следует отметить, что в этом уик-энде впервые в качестве аниматорской пары выступили Янишевские Людмила и Виктор. С поставленной задачей они справились на отлично. Мы очень рады, что у нас родилась новая аниматорская пара!

Сердечно благодарим ксендза Яцека и аниматоров за участие, добрый совет, поддержку, помощь и активную, слаженную работу при проведении уик-энда, а также всех, кто принимал участие в приглашении супружеских пар на уик-энд. Особые слова благодарности всем спонсорам, благодаря которым этот уик-энд смог состояться!

Материал подготовили Людмила и Владимир Рыжаковы, лидеры Движения «Супружеские встречи» в Молдавии

MOŁDAWIA WRACA NA ROSYJSKĄ ORBITĘ? PREZYDENT IGOR DODON WSKAZAŁ KIERUNEK

Przeprowadzona w drugiej połowie stycznia w Rosji wizyta niedawno wybranego prezydenta Mołdawii Igora Dodona odbierana jest powszechnie jako zbliżenie Kiszyniowa do Moskwy w zamian za rozluźnienie relacji z Europą Zachodnią. Fakt, że jako cel pierwszej wizyty zagranicznej głowa państwa mołdawskiego wybrała Moskwę, odbierany jest jednoznacznie. Na ile jest to gra adresowana na pozyskanie sympatii i zapłata dla elektoratu, który wymienił ekipę prezydencką w Mołdawii, a na ile jest to rzeczywisty powrót w rosyjską sferę wpływów, pokażą najbliższe miesiące.

TRUDNO BYĆ BIEDNYM I NIEZALEŻNYM

Mołdawia należy do najbiedniejszych państw europejskich i do tej grupy postosowieckich republik, które od momentu odzyskania niepodległości nie bardzo radzą sobie z niepodległością i reformami gospodarczymi. Jako kraj wielonarodowy Mołdawia musi ważyć swoje decyzje polityczne dość rozważnie, by nie dopuścić do wzrostu nastrojów separatystycznych, które mogą zagrażać integralności terytorialnej niezależnego od 1991 roku państwa. Obawy, by nie doszło do oderwania jakiegoś terytorium od państwa, jak miało to miejsce z Naddniestrzem 2 września 1990 roku, gdy Mołdawia de facto utraciła uprzemysłowioną część leżącą na lewym brzegu Dniestru z przemysłowymi ośrodkami w Rybnicy, Benderach i Tyraspolu, ustanowionym stolicą Naddniestrzańskiej Republiki Mołdawskiej, która poddała się pod kuratelę Federacji Rosyjskiej.

Rosyjski cień wisi cały czas nad niepodległą Mołdawią. To z Rosji płyną do Mołdawii surowce energetyczne, w drugą stronę Mołdawia jako towar eksportowy może zaoferować przede wszystkim przetworzone artykuły rolne i surowe płody rolne.

Jako kraj rolniczy Mołdawia nie jest w stanie zapewnić sobie korzystnego bilansu handlowego, a wiele gospodarstw domowych utrzymuje się dzięki pieniądзом przesyłanym do rodzin od emigrantów zarobkowych, z których część już na stałe opuściła kraj między Dniestrem i Prutem. Duża część wyjeżdżających za pracą trafia do Federacji Rosyjskiej i każde zamknięcie się na Rosję lub zaognianie stosunków z Moskwą jest odbierane z niepokojem ze względu na groźbę utraty pracy, a tym samym źródła utrzymania, dla całych rodzin. Innym, równie silnym ogniwem zbliżającym Mołdawię do Rosji jest strach przed utratą chłonnego rynku rosyjskiego przy jednoczesnej niemożności zdobywania rynków zachodnich. Powiązanie z Rosją to również sympatie polityczne i silna Partia Komunistyczna Republiki Mołdawii, która kilkakrotnie wygrywała wybory parlamentarne i cieszy się poparciem tęskniących za czasami ZSRS. Dowodem na to są utrzymywane i nadal eksponowane symbole posowieckie – portrety i rzeźby przywódców ruchu komunistycznego i pomniki walczących w Wielkiej Wojnie Ojczyźnianej w Armii Czerwonej. Z drugiej strony sceny politycznej

lokuje się prozachodnia część społeczeństwa, licząca na obiecywaną stałą pomoc i integrację ekonomiczną z zachodnią Europą.

KIEPSKA DEMOGRAFIA

Wielkim problemem Mołdawii są słabe wskaźniki demograficzne, z szybko malejącą populacją, głównie za sprawą emigracji. Od upadku ZSRS niepodległa Mołdawia zmniejszyła swoje zaludnienie o ok. 25 proc. i nadal nie widać sposobu na zatrzymanie tej tendencji. Przy cenach zbliżonych do środkowo-europejskich zarobki nie pozwalają pokryć kosztów utrzymania gospodarstw domowych i ucieczka za granicę wydaje się być jedynym realnym sposobem na przeżycie. Rozbicie rodzin jednak to nie tylko kwestia ekonomiczna ale także moralna – to zjawisko rujnujące życie jednostek i zmieniające negatywnie obyczajowość.

Spadek liczby mieszkańców to nie jedyny problem stawiający wyzwanie rządzącym w Kiszyniowie. Duże mniejszości narodowe – Rosjanie, Ukraińcy, Gagauzi – oczekują respektowania ich praw do używania języków narodowych, choć trzeba przyznać, że poza rosyjskojęzycznym separatystycznym Naddniestrzem tylko Gagauzi, ciesząc się swoją republiką autonomiczną, wykazują większą odrębność wewnątrz Mołdawii.

ROSJA KLUCZEM DO ROZWIĄZAŃ?

Z takim różnorodnym bagażem problemów wybrał się w wizytę do Moskwy nowy prezydent Mołdawii Igor Dodon. Relacjonując przebieg wizyty Dodona w Rosji rosyjski portal Nowosti powoływał się – dla nadania obiektywizmu informacji – na Financial Times. Zwrócono przede wszystkim uwagę na rozczarowanie Mołdawian polityką Unii Europejskiej i ewentualność anulowania umowy stowarzyszeniowej w UE, co byłoby wielkim triumfem Władimira Putina. Jak podaje portal Nowosti, na konferencji prasowej Dodon ujawnił, że umowa z UE nie dała Mołdawii jakichkolwiek udogodnień a Kiszyniów utracił rosyjski rynek przy jednoczesnym spadku eksportu do krajów Unii Europejskiej. Słowa te można odebrać także jako krytykę koncepcji „Partnerstwa Wschodniego”, które było adresowane do sześciu byłych republik ZSRS, ale do tej pory porozumienia podpisały jedynie Mołdawia, Ukraina i Gruzja.

Przyjazd głowy państwa mołdawskiego na Kreml wskazuje na realność ocieplenia stosunków rosyjsko-mołdawskich. Rosyjski Rubaltic.ru pisze o relacjonowanej przez agencję TASS konferencji prasowej Władimira Putina, na której wyraził on nadzieję, że spotkanie z Dodonem to ważny punkt w rozwoju stosunków Moskwy i Kiszyniowa, a o tym jak było do tej pory (w znaczeniu – jak źle) może świadczyć

wskaźnik obrotów handlowych obydwu państw, w ostatnich latach dwukrotnie mniejszy niż miało to miejsce wcześniej. Putin podkreślił, jak ważny dla niego jest fakt, że z pierwszą wizytą zagraniczną Dodon w roli prezydenta Mołdawii przyjeżdża właśnie do Moskwy.

Z relacji podanej przez Rubaltic.ru warto zwrócić uwagę na wypowiedź Putina, który mówił o tym, że Federacja Rosyjska konsekwentnie opowiada się za integralnością terytorialną republiki (Mołdawii) z „zachowaniem jej niezaangażowania i neutralnego statusu”.

KIJ I MARCHEWKA

Słowa te odbierane są jednoznacznie – Putin zasugerował powrót do rozmów o reintegracji Mołdawii i separatystycznego Naddniestrza, ale nie bezwarunkowo. Ceną złączenia podzielonego obecnie na Dniestrze kraju będzie zachowanie neutralności i „niezaangażowania”, co w tradycji rosyjskiej polityki zagranicznej oznacza powrót Mołdawii do roli „bliższej zagranicy”, czyli znalezienie się w sferze zainteresowania Rosji i pod jej wpływem. Argumentem przetargowym Putina jest nie tylko słabość Unii Europejskiej ale także konkretne narzędzia ekonomiczne. Jak pisze polski portal energetyka24.com, 17 stycznia szef Mołdawii wizytował centralę Gazpromu – koncernu realizującego coś więcej niż tylko wydobycie i eksport gazu. Gazprom od zawsze jest silnym „ambasadorem” budowania i odbudowywania wpływów Rosji na utraconych przez Związek Sowiecki obszarach.

Tematem rozmów było zabezpieczenie interesów Gazpromu (tranzytu przez Mołdawię) po 2019 roku, gdy tracą ważność kontrakty na przesyłanie rosyjskiego gazu. Strony kontraktu są niejako odbiciem stron politycznego porozumienia, które rysuje się na horyzoncie nowego kursu, kreślonego przez Igora Dodona. Kontrakt wiąże bowiem rosyjski Gazprom i spółkę Moldovagaz. Ten ostatni podmiot tworzą: rosyjski Gazprom, rząd w Kiszyniowie i resort przemysłu Republiki Naddniestrzańskiej. Można powiedzieć, że wygrana Igora Dodona przyszła w idealnym dla Gazpromu momencie, gdy trzeba negocjować nowe warunki tranzytu gazu – surowca strategicznego dla zbilansowania budżetu Rosyjskiej Federacji.

Pozycja Rosji na granicy z Rumunią może ulec bardzo szybkiemu wzmocnieniu. Cytowany przez Rubaltic.ru Igor Dodon wyraził w Moskwie nadzieję, że umowa stowarzyszeniowa z UE będzie mogła ulec rozwiązaniu po najbliższych wyborach parlamentarnych w Mołdawii. Taka zapowiedź z pewnością ucieszyła gospodarza Kremla.

Jan Bereza, www.pch24.pl

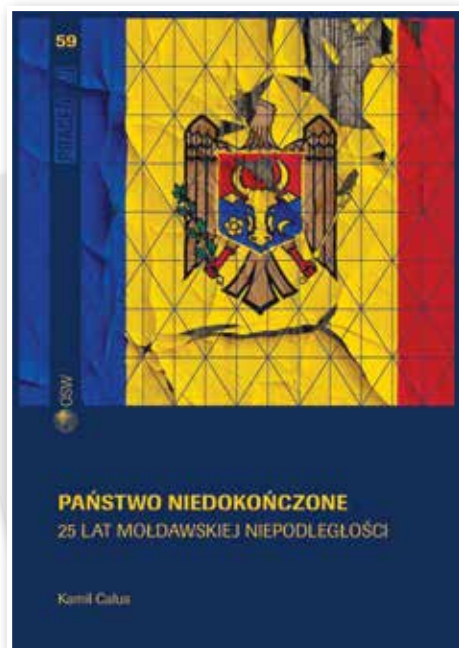
fot: <http://puerrtto.livejournal.com/>

PAŃSTWO NIEDOKOŃCZONE

25 lat mołdawskiej niepodległości

Autor: KAMIL CAŁUS

Wydawca: Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

Republika Mołdawii to państwo wyjątkowe. Jako jedyna republika radziecka 27 sierpnia 1991 roku ogłosiła niepodległość nie po to, by budować własną, niezależną przyszłość polityczną, ale by stać się

częścią innego państwa – Rumunii. Po wybuchu wojny domowej, rozpadzie państwa, a w efekcie upadku projektu zjednoczeniowego, nowo powstała Mołdawia znalazła się w swoistej próżni ideowej. Pozbawiona doświadczeń państwowości, spójnej historii, odpowiedzialnych elit oraz pewnego swej tożsamości narodu zaczęła długi marsz w poszukiwaniu pomysłu na kształt państwowości i kierunku dalszego rozwoju. Po 25 latach istnienia projekt społeczno-polityczny, jakim jest Republika Mołdawii, przeżywa bardzo poważny kryzys. Mołdawską państwowość niezmiennie pozostaje krucha i sprawia wrażenie tymczasowej. W ciągu tego okresu kolejne ekipy rządzące nie były w stanie zbudować efektywnych instytucji państwowych ani stworzyć warunków do rozwoju gospodarczego. Utrzymująca się przez lata strukturalna i gospodarcza słabość państwa sprawiła, że współczesna Mołdawia stanowi dziś przykład poradzieckiej oligarchii, rządzonej przez wąską grupę, zainteresowaną ochroną własnych interesów polityczno-biznesowych, skupioną wokół najpotężniejszego polityka i biznesmana – Władę Plahotniuca.

Ośrodek Studiów Wschodnich

Niski poziom życia w Mołdawii, pozostającej od lat dziewięćdziesiątych najbiedniejszym krajem w Europie, jest kluczowym problemem kraju. Mołdawia nie jest w stanie osiągnąć poziomu życia z chwili rozpadu ZSRR. Choć PKB kraju (w realnych cenach rynkowych) zwiększył się od roku 1990 nieco ponad dwukrotnie, to PKB *per capita* wyrażony przy zachowaniu parytetu siły nabywczej w cenach stałych (a więc pozwalający oszacować rzeczywistą siłę nabywczą pieniądza w ciągu ostatnich 25 lat) w roku 2014 wynosił zaledwie 74 % tego samego wskaźnika z roku 1990.

W rezultacie niezadowolonych z polityki gospodarczej władz deklaruje obecnie 92 % obywateli. Z poziomu płac niezadowolonych jest 96 % Mołdawian, a z sytuacji na rynku pracy oraz z wysokości emerytur 94 %. W roku 2015 średnia mołdawska pensja wynosiła zaledwie nieco ponad 4,6 tys. lei (ok. 200 euro) i była najniższa w całej Europie (z wyłączeniem Ukrainy, która jednak przed wybuchem konfliktu na wschodzie kraju odnotowy-

wała niemal dwukrotnie wyższy od mołdawskiego wskaźnik średniego wynagrodzenia). Średnia emerytura wynosi zaś w Mołdawii zaledwie niecałe 1100 lei (ok. 50 euro). Niskie zarobki nie są przy tym skorelowane z cenami artykułów konsumpcyjnych. Choć Mołdawia pozostaje krajem rolniczym, to słabość jej sektora przetwórczego sprawia, że większość przetworzonych artykułów spożywczych jest importowana, a w rezultacie – relatywnie droga. Ponad 37 % Mołdawian deklaruje, że ich dochody nie wystarczają nawet na pokrycie podstawowych potrzeb, a kolejne 41,4 % – że środków starcza im tylko na niezbędne wydatki. Zaledwie 0,5 % stwierdza, że stać ich na wszystko, czego potrzebują, i że nie muszą ograniczać się w wydatkach. W prowadzonych przez UNDP badaniach HDI (współczynnika rozwoju społecznego) Mołdawia od początku swojej niepodległości utrzymuje mniej więcej ten sam wynik punktowy (0,652 w 1990 roku wobec 0,693 w roku 2015), co w praktyce oznacza brak zauważalnej poprawy

poziomu życia mieszkańców. W rezultacie, o ile w roku 1990 kraj ten plasował się na 61. miejscu rankingu HDI, o tyle w roku 2015 znalazł się na miejscu 107. Dla porównania: inne państwa poradzieckie w regionie uzyskały miejsca 50. (Białoruś), 76. (Gruzja) oraz 81. (ogarnięta konfliktem z Rosją) Ukraina. Badania opinii publicznej pokazują, że społeczeństwo pozbawione jest nadziei

na poprawę sytuacji materialnej. Winą za taki stan rzeczy społeczeństwo obarcza władzę (70 % uważa, że zmiana rządzących elit poprawiłaby sytuację), wskazuje także na powszechną korupcję (66 % stwierdza, że jej eliminacja wpłynęłaby pozytywnie na sytuację społeczno-gospodarczą).

Kamil Całus

„Państwo niedokończone. 25 lat mołdawskiej niepodległości”

TRADYCJE ZNANE I TE ZAPOMNIANE

W polskiej tradycji Święta Bożego Narodzenia wnoszą do naszych rodzin miłość, radość i nadzieję. Poprzedzone są wieczerzą wigilijną, gdzie przed wspólnym posiłkiem dzielimy się opłatkiem, wzajemnie sobie przebaczymy i składamy życzenia. W ostatnich czasach wytworzyła się nowa tradycja – spotkanie opłatkowych. Żyjąc w różnych grupach społecznych tworzymy większe lub mniejsze „rodziny”, świętowanie w których również dostarcza nam dawkę dobrego nastroju.

Tradycja łamania się chlebem wywodzi się z pierwszych wieków chrześcijaństwa. Ma ona początek w ostatniej wieczerzy i była kultywowana na jej pamiątkę. Zwyczaj dzielenia się chlebem symbolizował duchowe zjednoczenie członków wspólnoty, zgromadzonych na modlitwie. Początkowo nie miał on żadnego związku z Bożym Narodzeniem. Chryścijanie spożywali bowiem chleb konsekrowany, wierząc, że pod jego postacią spożywają ciało Jezusa. Z czasem jednak wspólnoty się rozrastały i tradycyjne łamanie opłatka konsekrowanego stało się niemożliwe z przyczyn technicznych. Dlatego też na wigilijne msze zaczęto przynosić chleb, którym, po pobłogosławieniu przez kapłana, dzielono się w gronie najbliższej rodziny i przyjaciół. Pobłogosławiony opłatek zabierano również do domów, dla osób, które nie mogły uczestniczyć we wspólnej modlitwie oraz przesyłano krewnym i znajomym.

В польской традиции Рождество вносит в наши семьи атмосферу любви, радости и надежды. Ему предшествует Сочельник, когда на общей трапезе преломляют облатки, прощая друг друга и произнося добрые пожелания. В последнее время возникла новая традиция встреч для преломления облатки. Живя в различных социальных группах, мы создаем большие или маленькие «семьи», в которых совместное празднование Рождества тоже дарит нам хорошее настроение.

Традиция преломления хлеба зародилась еще в первые века христианства. Началась она с Тайной Вечери и поддерживается в ее память. Обычай деления хлеба символизировал духовное объединение членов общины, собравшихся на молитву. Изначально он не имел ничего общего с Рождеством. Христиане употребляли посвященный хлеб, веря, что в таком виде они принимают тело Иисуса Христа. Со временем христианская община разрослась, и преломление посвященных облаток стало невозможным по чисто техническим причинам. Поэтому в Сочельник на вечернее богослужение стали приносить хлеб, которым после благословения священника делились в кругу семьи и близких друзей. Облатки также забирали домой для тех, кто не мог участвовать в общей молитве, а также посылали родственникам и знакомым.

Tradycja wigilijnego opłatka jest związana również z historycznymi wydarzeniami. Podczas rozbiorów Polski nasi przodkowie chcieli zachować jedność mimo, że mieszkali w różnych krajach, dlatego zaczęli posyłać w kopertach z listami opłatek. Podobnie łamanie opłatka i składanie sobie życzeń jest wyrazem naszej jedności i miłości. W czasie tej czynności ludzie także przepraszają siebie nawzajem za złe postępowanie, a także dziękują za dobro, jakie otrzymali.

Tradycja wigilijnego opłatka uzmysławia nam jak bardzo zwyczaje związane są z tradycją chrześcijańską i historią polskiego narodu.

Jako symbol wspólnoty, opłatek jednoczy wszystkich, którzy się nim dzielą. W tej ważnej chwili między bliskimi pojawiają się pojednanie, zgoda, przebaczenie i miłość. Łamiąc się nim, bliscy zapewniają, że chcą być razem ze sobą i wspólnie dzielić radości i smutki. Podczas dzielenia się opłatkiem ludzie składają sobie życzenia wszelkiej pomyślności i miłości. Opłatek, jako symbol dobra, ma zapewnić spełnienie się tych życzeń.

Opłatek jest płaskim, cienkim, przeważnie białym płatem chlebowym, wypiekanym z białej mąki oraz wody bez dodatku drożdży i soli. Początkowo był chlebem ofiarnym, którym pierwsi chrześcijanie łamali się w trakcie spotkań modlitewnych. Słowo „opłatek” pochodzi od łacińskiego „oblatum”, co oznacza „dar ofiarny”.

JASEŁKA i SZOPKI ВЕРТЕПЫ

Siano, żłóbek, Maryja i św. Józef. Spochyleni nad małym dzieciątkiem. Dookoła zwierzęta, pasterze i trzej królowie – tak wyglądają szopki, które co roku w okresie Bożego Narodzenia zdobią wszystkie kościoły. Często zachwycają pomysłowością lub przeciwnie – biją prostotą i ubóstwem.

Szopka bożonarodzeniowa to makieta lub diorama przedstawiająca wyobrażenie miejsca narodzin Jezusa Chrystusa (stajni, jaskini lub gro-

Oblatki – это пластинки тонкого – преимущественно белого – хлеба, которые выпекаются из белой муки и воды без добавления дрожжей и соли. Поначалу это был жертвенный хлеб, который первые христиане преломляли во время молитвенных встреч. Слово „облатка” происходит от латинского „oblatum”, что переводится как „жертвенный дар”.

Традиция преломления облаток связана также с историческими событиями. Во время раздела Польши наши прадеды хотели сохранить единство, несмотря на то, что жили в разных странах. Они стали посылать друг другу в конвертах с письмами облатки. Преломление облатки и добрые пожелания являются не только выражением нашего единства и любви, люди просят прощения друг у друга за плохие поступки, а также благодарят за полученное добро.

Обычай преломления облаток наглядно показывает, как сильно он связан с христианской традицией и историей польского народа.

Как символ общины облатка объединяет всех, кто ею делится. В эту важную минуту между близкими людьми возникают примирение, согласие, прощение и любовь. Делясь облаткой, близкие демонстрируют, что хотят быть вместе и сообща делить радости и печали. При этом они желают друг другу благополучия и любви. А облатка, как символ добра, является своеобразным залогом исполнения этих пожеланий.

Сено, ясли, Мария и Святой Иосиф, склоненные над младенцем, вокруг животные, пастухи и волхвы – так выглядят вертепы, которые ежегодно в период Рождества украшают все костелы. Часто они восхищают нас своей затейливостью или, напротив, покоряют простотой и скудностью оформления.

Рождественский вертеп – это макет либо диорама, воспроизводящие воображаемое место рождения Христа (конюшню, пещеру или грот). Сценки,

ty). Sceny obrazują moment przybycia pasterzy lub Trzech Mędrców. W każdej szopce znajduje się przedstawienie Świętej Rodziny (mały Jezus, Maria oraz Józef). Najczęściej elementem szopki polskiej są także postaci Trzech Mędrców, pasterzy, a także bydło i owce, Gwiazda Betlejemka, anioły.

Tradycja szopek kolędniczych wywodzi się od obnośnych teatrzyków kukielkowych. Szopki różnią się konstrukcją, doбором postaci, czasem wystawiania w zależności od regionu świata, z którego pochodzą, np. szopka neapolitańska (od 8 grudnia), szopka krakowska (pierwszy czwartek grudnia). Szopka bywa wykonywana jako miniatura – jako taka często jest obiektem kolekcjonerskim, a także jako konstrukcja rzeczywistej wielkości. Tak zwana „żywa szopka”, to wykonana w naturalnej skali konstrukcja, w której zamiast figur owiec i bydła znajdują się żywe zwierzęta. Zdarza się także, że postacie ludzkie są grane przez żywe osoby.

WPolsce w czasie od świąt do 2 lutego wystawia się jasełka – widowiska o Bożym Narodzeniu. Ich nazwa wywodzi się od staropolskiego słowa „jasło” oznaczającego „żłób”.

Jasełka były przed laty wzorowane na przygotowanych przez franciszkanów widowiskach. Na początku były przedstawieniami, które prezentowano w kościołach. Z czasem to się zmieniało, ponieważ przeniesiono je do innych miejsc, a ich fabuła została nadmiernie rozbudowana. Przede wszystkim pojawiły się tam zbędne postacie i wątki nie pasujące do ewangelicznego obrazu.

W ostatnim czasie można zauważyć, że powoli jasełka zaczynają wracać do swoich korzeni i ludzie takimi widowiskami bardziej się interesują. Pojawiają się nawet w niektórych miejscach przeglądy przedstawień jasełkowych. Dla dzieci przedstawienie takie może być wejściem do artystycznego świata. Jasełka najczęściej kultywuje się w szkołach, przedszkolach i domach kultury. Obecnie tworzy się różnego rodzaju formy estetyczne, które mają sprawiać, że takie przedstawienia będą jeszcze ciekawsze i będą przyciągać widzów.

Magia jasełek bożonarodzeniowych sprzyja temu, że chętnie je oglądamy, one wywołują w nas pewną dozę refleksji i są w rzeczywistości czymś więcej, niż zwykłym przedstawieniem

Opracowała **Alfa Klimowicz** na podstawie: <http://konradbaranski.pl/>, pl.wikipedia.org, ru.wikipedia.org

как правило, изображают поклонение пастухов или волхвов. В каждом вертепе находятся персонажи Святого Семейства. Элементами польского вертепа являются еще и фигурки трех волхвов, пастухов, рогатого скота, овец, Рождественской Звезды, ангелов.

Традиция вертепного театра берет начало от кукольных представлений. Такие вертепы различаются конструкцией, подбором персонажей и временем представления в зависимости от региона происхождения (напр., неаполитанский вертеп выставляется с 8 декабря, краковский вертеп – в первый четверг декабря). Вертеп может быть выполнен как миниатюра или же как конструкция в натуральную величину – так называемый „живой вертеп”, в котором вместо фигурок овец и рогатого скота находятся животные. Иногда и люди играют роли персонажей вертепа.

Театральные вертепы с давних пор были подражанием зрелищ, устраиваемых францисканцами. Вначале это были представления в костелах. Затем их стали показывать и в других местах, так как их сюжет был порою излишне перегружен – появились лишние фигуры, а содержание некоторых сцен не соответствовало евангельскому изложению событий.

В последнее время отмечено, что традиция живых вертепов постепенно возвращается к своим истокам и становится все более популярной. Стали даже проводиться смотры живых вертепов, а для детей участие в них становится первым артистическим выходом. Благодаря магии, присутствующей в рождественских представлениях, мы охотно их смотрим, они заставляют нас размышлять, а сами вертепы являются, несомненно, чем-то большим, чем обычное представление.

Вертепная композиция – воспроизведение сцены Рождества с использованием фигурок, выполненных из различных материалов.

Вертепный театр – рождественское представление средствами кукольного театра. Был распространен преимущественно на территории Польши, Украины, Белоруссии и в некоторых регионах России. Вертепом называют также особый ящик, в котором показывается кукольное представление.

Живой вертеп – вертеп, в котором роль всех или некоторых персонажей исполняют живые люди.

STOWARZYSZENIE „POLSKA WIOSNA W MOŁDAWII”

W dniu 22 grudnia 2016 r. w Kiszyniowie odbyło się tradycyjne spotkanie opłatkowe Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii”, w którym wzięli udział też przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Medycznego oraz parafianie. Była to wspólna okazja do radosnego świętowania okresu Bożego Narodzenia, kiedy można podzielić się ze sobą opłatkiem.

Na sali panował świąteczny nastrój. Spotkanie uświetniły pastoralki i wiersze w wykonaniu młodzieży. Goście mieli okazję obejrzeć trady-

cyjną wystawę szopek, która cieszyła się dużym zainteresowaniem. Odbył się również kiermasz rękodzieła, na którym zaprezentowano ozdoby świąteczne, własnoręcznie wykonane przez dzieci i młodzież ze stowarzyszenia. Pięknie zdobione kartki bożonarodzeniowe można było obejrzeć, ale też za przystępną cenę kupić. – To świetna okazja, aby nabyć unikalne podarunki świąteczne – stwierdziła jedna z uczestniczek kiermaszu Ałła Grzeska. – Dochód ze sprzedaży przeznaczony jest na wsparcie potrzebujących.

– Dobrze, jeśli w czasie przygotowań do świąt nie myślimy tylko o zakupach i prezentach. O wiele ważniejsze jest zauważenie drugiego człowieka – powiedziała „Jutrzenka” prezes Stowarzyszenia „Polska Wiosna w Mołdawii” Oksana Bondarczuk. – Wigilijne spotkanie jest szansą na rozmowę i życzenia. Przy okazji chcę podziękować Zgromadzeniu Sióstr Zakonnych „Felicjanki” z Przemyśla i Panu Markowi Pantule za dostarczanie z Polski opłatków, by nikomu na tym spotkaniu nie zabrakło „chleba biblijnego” i „uczuć w tym chlebie”.

Swietłana Laptiacru, Kiszyniów

CENTRUM DZIENNE przy parafialnym CARITAS w Bielcach

W Centrum Dziennym dla dzieci działającym przy parafialnym CARITAS w Bielcach świątecznie zrobiło się 29 grudnia 2016 r. W tym dniu odbyły się tradycyjne jasełka.

W przygotowanie tej uroczystości zaangażowani byli nauczyciele i uczniowie Centrum Dziennego, ale szczególną opiekę nad całością przedstawienia sprawowała koordynator Ałła Sobieszczańska. Dzieci pod kierunkiem nauczycieli przygotowywały się do występu przez około miesiąc. Młodzi aktorzy uczyli się swych ról, tańców, śpiewu, a także tworzyli niezbędne rekwizyty.

Piękny występ uczniów wprowadził zebranych w niepowtarzalny klimat radości, który dopełniła wspaniała bożonarodzeniowa dekoracja. Mali aktorzy wcielili się w role: Maryi, Józefa, aniołów, Trzech Króli, Heroda, pastuszków oraz kolędników. Całość przedstawienia przeplatana była kolędami

w różnych językach: polskim, rumuńskim i ukraińskim, które z ogromnym zaangażowaniem śpiewane były przez wszystkich – występujących i oglądających.

Po wspólnym zdjęciu wszystkim uczestnikom i gościom rozdano pięknie udekorowane pierniczki.

Na zakończenie tego wyjątkowego dnia Pani Ałła Sobieszczańska życzyła dzieciom, nauczycielom oraz rodzicom wszelkiej pomyślności na czas radości z Narodzenia Pańskiego oraz na cały Nowy 2017 Rok.

■ Jasełka w bieleckim Centrum Dziennym

TOWARZYSTWO POLSKIEJ KULTURY „JASNA GÓRA” W NADDNIESTRZU

10 grudnia 2016 r. Polonia z Naddniestrza wzięła udział w II Międzynarodowym Konkursie Szopki Bożonarodzeniowej organizowanym przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Integracja” przy współpracy Starostwa Powiatowego i Klasztoru Ojców Franciszkanów w Przemyślu. Honorowy patronat nad tym przedsięwzięciem objął Metropolita Przemyski abp Adam Szal.

Szopki z różnych stron świata, w tym z Naddniestrza, można było oglądać na dziedzińcu Starostwa Powiatowego w Przemyślu na placu Dominikańskim. Szopkarze w godzinach przedpołudniowych stopniowo dowozili swoje dzieła, aż utworzyły one swoiste miniaturowe miasteczko.

Grupa młodzieży z Naddniestrza pod przewodnictwem pani Natalii Siniawskiej zaprezentowała też program pt. „Od Raszkowa do Betlejem”. Symbolicznym Betlejem był Przemyśl. W przedstawieniu tym sam pan Włodarczyk z Zagłobą szukali nowo narodzonego Dzieciątka. Towarzystwo Polskiej Kultury „Jasna Góra” za prezentację spektaklu zostało odznaczone nagrodą specjalną. Arcybiskup Adam Szal pogratulował młodym artystom.

Przy tej okazji goście z Naddniestrza obdarowani zostali świątecznymi podarunkami zorganizowanymi przez Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Tanecznego „Koralik” z Przemyśla wspólnie z pracownikami starostwa.

Prezentację szopek w Przemyślu zakończono barwnym korowodem, który wyruszył przy dźwiękach orkiestry ze starościańskiego dziedzińca do dolnego kościoła Ojców Franciszkanów, gdzie złożono konkursowe prace i nagrodzono zwycięzców.

źródła: /www.nowiny24.pl, www.zycie.pl

■ Polonusi z Naddniestrza przedstawili jasełka w Przemyślu podczas II Międzynarodowego Konkursu Szopki Bożonarodzeniowej

STOWARZYSZENIE POLAKÓW GAGAUZJI

Jako, że Polacy
w swej tradycji to mają,
I co roku o tej porze
Jasełka przedstawiają,
Więc my także z weselem
chcemy kolędować,
I małemu Jezusowi
serce ofiarować.

Tymi słowami młodzież ze Stowarzyszenia Polaków Gagauzji w Mołdawii powitała licznie zgromadzonych gości, którzy przybyli 16 grudnia 2016 na Jasełka. Uroczystość zaszczycił swoją obecnością Konsul RP pan Janusz Dawidowicz. Tańczono i śpiewano nie tylko tradycyjne kolędy i pastorałki, ale również nowe, mniej znane. W występie wzięli udział również najmłodsi – maluchy z grupy przedszkolnej. Swoim śpiewem zachwycił pan Sergiej Manolov, a grą na skrzypcach pani Ina Ciacka.

Młodzież ze Stowarzyszenia jeszcze raz udowodniła, że jest wyjątkowo uzdolniona. Wdzięk, z jakim tańczą, wywołuje podziw i jednocześnie wzrusza.

Nie zabrakło świętego Mikołaja z ogromnym workiem prezentów. Szczególne podziękowanie należy się rodzicom, którzy wraz z przyjaciółmi Stowarzyszenia pięknie udekorowali salę, przygotowali szopkę i cudowną choinkę. Pani Prezes Stowarzyszenia, Ludmiła Wolewicz, życzyła wszystkim spokojnych, rodzinnych świąt i szczęśliwego Nowego Roku. Kolędowano do późnych godzin nocnych.

Uroczystość zakończono słowami:
*Niech Wam Bóg zapłaci goście nasi mili,
Żeście dziś Jezusa tak pięknie uczcili!*

Anna Ceraży,
nauczyciel skierowany za granicę przez ORPEG
Komrat

Stało się już tradycją, że w okresie Świąt Bożego Narodzenia w Komracie organizuje się spotkanie opłatkowe dla członków Stowarzyszenia Polaków Gagauzji. Jest ono długo oczekiwane przez wszystkich. W tegorocznej imprezie, która odbyła się w dniu 27 grudnia 2016 r., udział wzięli również przedstawiciele kiszyniowskiej organizacji „Polska Wiosna w Mołdawii” oraz młode osoby z Komratu, studiujące w Polsce lub pracujące tam po studiach.

Podziękowania dla wszystkich członków Stowarzyszenia za całoroczną pracę na rzecz podtrzymy-

wania polskości w Gagauzji złożyła Prezes Ludmiła Wolewicz. Spotkaniu opłatkowemu w Komracie towarzyszył występ grupy artystycznej „Karabas”.

Podczas spotkania odznaczenie dla Polonii gagauskiej w konkursie na najlepszą szopkę bożonarodzeniową wręczyła Prezes „Polskiej Wiosny w Mołdawii” Oksana Bondarczuk. Wspólne kolędowanie, przełamanie się opłatkiem, poczęstunek pięknie podanych i pysznych potraw wigilijnych zakończył to nasze coroczne spotkanie.

Władysław Wolewicz, Komrat

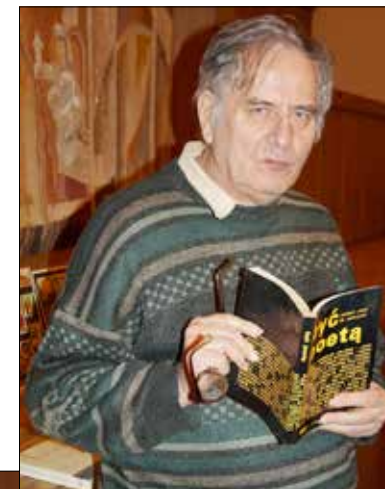
„ODRODZENIE”, „KRAKOWIANKA” I „BIAŁORUŚ”

28 grudnia 2016 roku w Domu Narodowości w Kiszyniowie odbyło się integracyjne Spotkanie Wigilijne. Na wspólnej imprezie spotkali się członkowie Związku Polaków „Odrodzenie”, Stowarzyszenia „Krakowianka”, Stowarzyszenia Białorusinów oraz ich goście: przedstawiciele Ligi Polskich Kobiet oraz wspólnot: ukraińskiej i rosyjskiej.

Podczas spotkania nie zabrakło miłej atmosfery, życzeń świątecznych, poezji, pięknych występów artystycznych oraz kolęd w różnych językach. Występ najmłodszych Polonusów bardzo podobał się publiczności. Artyści otrzymali nagrody i upominki. Podczas wieczoru zostały zorganizowane wystawy i konkursy, po

których wszystkich zaproszono do poczęstunku. Spotkanie Wigilijne było doskonałą okazją do integracji wspólnot polskiej, białoruskiej, ukraińskiej i rosyjskiej.

■ Mali kolędnicy na integracyjnym Spotkaniu Wigilijnym

A w nowym roku, 4 stycznia, Związek Polaków „Odrodzenie” zaprosił swoich najmłodszych członków – przedszkolaków – na spotkanie, które odbyło się na głównym placu Kiszyniowa. Dzieci otrzymały prezenty i zrobiły wspólne zdjęcie koło choinki razem z Mikołajem.

Następnie bawiły się w wesołym miasteczku, które było otwarte na głównym placu: na huśtawkach, karuzeli, lokomotywie, samochodzikach. Zakończyło się spotkanie noworoczne słodkim poczęstunkiem w kawiarence „Speranța”.

Tamara Manoli, Kiszyniów
Zdjęcia: Lew Bondarenko, Iwan Tkacz

TOWARZYSTWO POLAKÓW TYRNOWA

Wyznawcy prawosławia w Mołdawii obchodzą święta Bożego Narodzenia 7 stycznia, natomiast nasza wioska Tyrnowo tradycyjnie świętuje Boże Narodzenie 25 grudnia (według kalendarza gregoriańskiego).

W tym dniu dzieci chodzą po domach i śpiewają kolędy. Świętują w ten sposób narodzenie Jezusa Chrystusa, uszczęśliwiając tym innych. To dawna polska tradycja, która pozostaje żywa w naszej wiosce. Za kolędy i świąteczne życzenia dziękują dzieciom nie tylko dobrym słowem. Dają im smakołyki lub pieniądze. W całej wiosce panuje świąteczna atmosfera.

25 grudnia 2016 roku Towarzystwo Polaków Tyrnowo przygotowało podarunki dla najstarszych członków stowarzyszenia (a jest ich ponad 30). Zarząd na czele z młodym Mikołajem, niosącym worek, wyruszył po wiosce!

Patrząc na radosne twarze staruszków, którzy otrzymali skromne prezenty od św. Mikołaja, cieszyliśmy się razem z nimi, a jednocześnie było nam trochę smutno, przecież uświadomiliśmy sobie i innym, jak bardzo seniorzy potrzebują naszej troski i ciepła. Mimo wszystko w tym świętym dniu nasi seniorzy otrzymali w prezencie... święto!

Kornel Fulga, Tyrnowo

POLSKA BIBLIOTEKA im. ADAMA MICKIEWICZA

Ce minunate sunt sărbătorile de iarnă. Le așteptăm cu sufletul la gură, cu multe luni înainte. Spiritul lor începe a ne bântui chiar la primul semn de toamnă târzie. Și oriunde ne-am afla, Crăciunul, este sărbătoarea care ne aduce mereu acasă. El ne adună în jurul mesei, alături de cei dragi.

Frumoase tradiții au popoarele lumii, iar noi, fiind bibliotecă polonă, instituție care promovează cultura și tradițiile acestei minunate țări, am decis să organizăm o frumoasă sărbătoare dedicată Crăciunului, chiar în incinta bibliotecii.

În parteneriat cu Asociația femeilor poloneze „Cracovianca”, în frunte cu președintele Angela Chirigiu, am reușit să oferim un frumos spectacol pentru utilizatorii noștri. Iar spectatori, au fost elevii Liceului „K. Sibirski” din Chișinău și anume cei, care din septembrie 2016, au început a studia limba poloneză.

Ne-am gândit, că această mică sărbătoare îi va ajuta pe liceeni să înțeleagă mai bine obiceiurile polonezilor.

Astfel, am improvisat chiar și o masă cu cele 12 feluri de bucate, o iesele cu pruncul Iisus și desigur steaua din Bethleem. Nicidecum nu am uitat nici de paiele ascuns sub fața de masă, dar mai ales de oplatek, pâine nedospită, care o împart toți cei așezați la masă de Crăciun și își fac urări de bine.

Toți cei prezenți au ascultat cu mult interes detalii importante despre această sărbătoare. Cea care a venit cu această informație utilă, a fost Iulia Andrienko, membru al Asociației. Dumneaei ne-a spus de ce Crăciunul este o zi magică pentru polonezi; ce

înseamnă Wigilia; ce semnifică paiele ascunse; de ce gospodinele acordă o atenție deosebită pregătirii mesei de Crăciun; de ce totul trebuie să fie gata până la apusul soarelui; de ce masa de Crăciun începe odată cu apariția primei stele pe cer; care sunt colindele cântate în acea seară și multe, multe altele.

Cu surprize plăcute au venit și elevii. Ei au susținut un recital de colinde, în limba rusă și în limba polonă, care ne-au încântat auzul și ne-au umplut sufletele de frumos.

Pe final de sărbătoare am împărțit oplatek tuturor și fiecare din cei adunați și-au urât unul altuia sănătate, succese, fericire, noroc etc..

Crăciunul polonez la bibliotecă a fost unul reușit. Toți au plecat cu bună dispoziție și cu zâmbetul pe buze. Iar la câteva zile de la spectacol, am fost invitați la televiziunea Moldova 1, pentru a povesti despre această experiență plăcută.

Oxana Andreev,
director bibliotecă de cultură și literatură polonă „A. Mickiewicz”

REKRUTACJA NA STUDIA W POLSCE ZE STYPENDIUM RZĄDU RP

Kandydaci pochodzenia polskiego, zainteresowani studiami w Polsce ze stypendium Rządu Polskiego mogą już zapoznać się z obowiązującymi w tym roku zasadami, trybem i zakresem rekrutacji na polskie wyższe uczelnie, ogłoszonymi właśnie przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej na rok akademicki 2017/2018.

Wydział Konsularny Ambasady RP w Kiszyniowie informuje, że dokumenty na studia w Polsce ze stypendium Rządu RP na rok akademicki 2017/2018 należy składać w siedzibie Wydziału Konsularnego (str. V. Alecsandri 101) **do 15 kwietnia 2017 roku**.

Dokumenty przyjmuje odpowiedzialna za przygotowanie rekrutacji Pani Anna Stankiewicz, referent ds. Polonii, po wcześniejszym umówieniu się telefonicznie lub za pośrednictwem poczty mailowej (pod adresem anna.stankiewicz@msz.gov.pl lub telefonicznie: 0 22 285 950 lub 0 22 22 38 50).

Informacji na temat rekrutacji 2017/2018 udzielają także organizacje polonijne działające na terenie Republiki Mołdawii lub Wydział Konsularny Ambasady RP w Kiszyniowie.

Kandydaci na studia w Polsce powinni dokładnie zapoznać się z następującymi dokumentami:

- kwestionariuszem kandydata na studia w Polsce (jest dostępny na stronie internetowej Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej (BUWiWM): http://buwim.edu.pl/wp-content/uploads/2015/06/8_formularz-PL0809.pdf);
- zasadami, trybem i zakresem rekrutacji osób polskiego pochodzenia (narodowości polskiej) z państw Europy Środkowo-Wschodniej, Gruzji, Kazachstanu, Turkmenistanu, Uzbekistanu na kształcenie w Polsce ze stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego;

- wykazem przedmiotów, z jakich będą prowadzone sprawdziany testowe;

- trybem przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego;

- podstawowymi informacjami dla cudzoziemców polskiego pochodzenia (narodowości polskiej) podejmujących kształcenie w Polsce;

- informacją o zasadach wypłacania stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego;

- oświadczeniem o zapoznaniu się z zasadami, trybem i zakresem rekrutacji;

- listą wymaganych dokumentów.

Prosimy o dokładne zapoznanie się z „Zasadami rekrutacji” i składanie wymaganych przez BUWiWM dokumentów w dwóch egzemplarzach (oryginałów lub w uzasadnionych przypadkach oryginału i kserokopii, np. zaświadczenia lekarskiego), oraz obowiązkowo dwóch wypełnionych oryginałów Kwestionariusza ze zdjęciem kandydata i dwu oryginalnie wypełnionych Załączników nr 5, a także o ich niezszywanie zszywaczem.

Posiadacze Karty Polaka nie mają obowiązku udokumentowania polskiego pochodzenia.

Kandydatów namawiamy do dołączenia do wymaganej zestawy np. dokumentów świadczących o znajomości języków obcych, o posiadanych dodatkowych umiejętnościach czy zainteresowaniach oraz dowodzących zaangażowania w życie polonijne lub ukazujących inne formy ich pozaszkolnej aktywności.

BYĆ POLAKIEM

Jeśli masz 6 - 9 lat i lubisz wykonywać prace plastyczne lub 12 - 22 lata i znasz język polski, interesuje cię historia, tradycja Polski, Polonii i Polaków, od których „wyemigrowała” granica

**ZAPRASZAMY DO WZIĘCIA UDZIAŁU
W VIII EDYCJI KONKURSU „BYĆ POLAKIEM”**

Aby wziąć udział w Konkursie należy:

1. Zapoznać się z regulaminem Konkursu dostępnym na stronie internetowej www.swiatnatak.pl
2. Wypełnić formularz zgłoszeniowy dostępny na stronie internetowej www.swiatnatak.pl

3. Do **4 marca 2017 roku** przesłać pracę łącznie z formularzem zgłoszeniowym do Fundacji „Świat na Tak”

Konkurs skierowany jest do dzieci i młodzieży polonijnej oraz dzieci Polaków, mieszkających poza granicami Polski, w wieku 6-22 lat, pod warunkiem, że są uczniami lub studentami.

Uczestnicy konkursu wybierają jeden z następujących tematów wg grup wiekowych:

Grupa I	6-9 lat	Prace plastyczne. Temat „Polska legenda”
Grupa II	10-13 lat	Prace literackie. Temat „Ważne, ciekawe zdarzenia, przygody, historie z życia mojej rodziny na emigracji”
Grupa III	14-16 lat	Prace literackie. Temat „Budujemy muzeum polskie w kraju twojego zamieszkania. Jesteś kustoszem jednej z sal, jak ją urządzisz, wyposażysz?”
Grupa IV	17-22 lat	Prace literackie. Osobista interpretacja dwuwiersza: „Marsz, marsz Polonia, nasz dzielny narodził się”.
Grupa V	12-22 lat	Prace multimedialne. Temat „Polonia dla Europy, świata”

Na zwycięzców czekają atrakcyjne nagrody –

uroczysta Gala w Zamku Królewskim w Warszawie, pobyt w Polsce.

ORGANIZATORZY: Fundacja „Świat na Tak”, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

LISTY CZYTELNIKÓW

Droga Pani Redaktor Naczelna!

Przed kilkoma dniami dotarły do mnie „Jutrzenki” z października i listopada, za które bardzo serdecznie dziękuję. Czekam na nie zawsze z wielką niecierpliwością, jak czeka się na wizytę długo oczekiwanego gościa.

Czas tak szybko leci i nie pomyślałam o tym, że minęło już 20 lat od wydania pierwszej „Jutrzenki”.

Chciałabym podziękować Redakcji za to, że mimo wielu zawirowań miesięcznik ukazuje się nadal, że jest czasopismem bardzo interesującym, ukazującym zawiłe historie Polaków zamieszkujących Mołdawię od wieków, ale również przekazującym bieżące wydarzenia z życia mołdawskiej Polonii.

Cieszę się, że zadania, jakie postawiliśmy sobie na początku naszej dziennikarskiej drogi, są konsekwentnie realizowane, że znajduje Pani nowych współpracowników, bez których „Jutrzenka” nie mogłaby tak pięknie się rozwijać.

Życzę Pani i całemu zespołowi redakcyjnemu dalszych sukcesów, ciekawych tematów i wielu czytelników nie tylko w Mołdawii, ale i w Polsce.

Szczęść Wam Boże.

Wanda Burek, Jedlina Zdrój

WANDA BUREK - jedna z inicjatorek założenia pisma Polaków w Mołdawii „Jutrzenka”, jest Honorowym Członkiem naszej redakcji, pracowała w Mołdawii w latach 1993-2009 jako nauczycielka języka polskiego, obecnie mieszka w Polsce.

KANON POLSKIEJ FOTOGRAFII

КАНОН ПОЛЬСКОЙ ФОТОГРАФИИ

Jedno z najważniejszych zdjęć w dziejach nadwiślańskiej fotografii...

Portret fotografa Eustachego Kossakowskiego opartego o kierownicę równie modnego, co trudno dostępnego w PRL skutera Lambretta i dziewczyny o imieniu Matylda jest symbolem epoki. To zdjęcie autorstwa Tadeusza Rolke, zrobione na ulicy Chmielnej odstawia od obyczajowych, artystycznych i politycznych kadrów, z jakich znany był Tadeusz Rolke. Widok eleganckiej młodzieży był rzadkością w zrujnowanej Warszawie. Fotografia Rolkego bardziej niż rzeczywistość przedstawia bowiem marzenia dojrzewającej po wojnie generacji o jakże odmiennym od socjalistycznego stylu życia. Pomimo formalnego podobieństwa do zdjęć wykonywanych w owym czasie na Zachodzie, jest czymś więcej, jest pokoleniowym manifestem.

Один из самых важных снимков в истории польской фотографии...

Портрет фотографа Евстафия Коссаковского за рулем модного и почти недоступного в ПНР скутера «Ламбретта» и девушки по имени Матильда стал символом эпохи. Фотография авторства Тадеуша Рольке, сделанная на улице Хмельной, отличается от традиционных снимков, которыми он прославился. Элегантно одетая молодежь в разрушенной Варшаве была редкостью. Фотография Рольке четко показывает, насколько мечты подрастающего поколения послевоенного времени отличались от социалистического стиля жизни. Несмотря на формальную схожесть с фотографиями, которые появлялись в то время на Западе, снимок Рольке – это нечто большее, чем просто кадр. Его можно назвать манифестом поколения.

Opracowała Marina Klipa na podstawie www.culture.pl

Tadeusz Rolke,
Eustachy i Matylda,
1960,
Photo: Tadeusz Rolke /
Agencja Gazeta

Тадеуш Рольке,
«Евстафий и Матильда»,
1960,
Фото: Тадеуш Рольке /
Agencja Gazeta

WYNIKI KONKURSU „ZAPRASZAMY DO MOŁDAWII”

Na konkurs „Zapraszamy do Mołdawii”, ogłoszony przez redakcję „Jutrzenki”, napłynęło łącznie 11 prac, z których dziewięć opublikowano na łamach naszego pisma. Czytelnicy opowiadali o kraju, w którym od dawna mieszkają lub który zwiedzili podczas wyprawy, o tym, co najbardziej podobało się, czym byli zaskoczone, na co chcieli zwrócić uwagę podróżników.

Komisja konkursowa w składzie: Małgorzata Kobuszevska, nauczycielka języka polskiego w Kiszyniowie, Stanisław Zelek, lektor na Uniwersytecie ULIM w Kiszyniowie, Ewa Prus, lektorka na Uniwersytecie Państwowym w Kiszyniowie w latach 2005-2009, dokonała oceny prac.

– Decydującym było kryterium merytoryczne – pomysł, prezentujący nowe spojrzenie na mołdawskie ciekawostki, świeże i różne od znanych z przewodników turystycznych, czy też wpisów w Internecie przedstawienie osobistych wrażeń z Mołdawii. Wszak temat konkursu nie wymagał naukowego opracowania, powoływania się na badania, czy znane z innych wydawnictw fakty – powiedziała przewodnicząca komisji konkursowej Małgorzata Kobuszevska.

Biorąc powyższe pod uwagę, komisja przyznała 3 miejsca:

I miejsce – praca „Mołdawskie studnie” Aleksandry Niculeac (nr 6-7/2016) – za ciekawą tematyką, szczegółowość, nieznany temat.

Praca wskazuje na powszechny element mołdawskiego krajobrazu, przedstawiony z perspektywy mieszkańców, ich zwyczajów i tradycji bliskich lokalnej wspólnoty. Autorka wpuszcza nas za opłotki mołdawskiego gospodarstwa i pozwala uczestniczyć w wyjątkowym dla mieszkań-

ców wydarzeniu. To znaczy więcej, niż powszechnie powtarzane słowa o mołdawskiej gościnności i częstowaniu winem...

II miejsce – praca „Festiwal strojów ludowych” Julii Kiriłłowej (nr 11/2015) za nieznany temat i plastyczność opisu. Chyba każdy zna to uczucie fascynacji podczas podobnych imprez, kiedy nie wiadomo na co patrzeć i chciałoby się wszystko wziąć do rąk. Rękodzieło ludowe najdobitniej świadczy o artystycznej duszy Mołdawian o ich podobnej wrażliwości, gustach, środkach wyrazu. Podziwiamy kunszt miejscowych artystów, ale też odczuwamy wciąż niedosyt, bo nie wiemy, gdzie szukać ich wyrobów. Po przeczytaniu pracy wiemy to na pewno, że chcielibyśmy odwiedzić opisywany festiwal...

III miejsce – praca „Ławki z ludowymi ornamentami” Piotra Wietrowa (nr 12/2015) – za zauważenie detali. Całkowicie nowe obiekty w mołdawskim krajobrazie, które rzeczywiście robią wrażenie. Imponujący pomysł artystyczny, dający nowe życie znanym mołdawskim ornamentom, których w miejskiej rzeczywistości jest zdecydowanie mało. Brawo dla autora pracy uważnie śledzącego zmiany w najbliższej okolicy i dumnego z tych zmian.

Wyróżniona została również praca „Uroki mojego kraju” Julii Vinogradovej (3-4/2016) – za plastyczność, szczegółowość, różnorodność tematyki.

Dziękujemy uczestnikom za udział w konkursie, wszystkim laureatom przekazemy nagrody.

Redakcja

CO, GDZIE, KIEDY?

STYCZEŃ – LUTY 2017

WYSTAWA W KISZYNIOWIE
„SAMARYTANIE Z MARKOWEJ”

Wstrząsające losy polskiej rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów, którzy w czasie II wojny światowej ratowali przed śmiercią Żydów i za co wraz z szóstką swoich dzieci zostali rozstrzelani przez niemieckich okupantów, można poznać na wystawie „Samarytanie z Markowej”. Będzie ona prezentowana w Centrum Żydowskim Kedem w Kiszyniowie.

Wernisaż odbył się 26 stycznia, w przeddzień Światowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu.

Ekspozycję w Kiszyniowie można oglądać w dniach 26 stycznia – 24 lutego 2017 roku w Centrum Żydowskim Kedem w Kiszyniowie, str. Eugen Doga 5, od poniedziałku do czwartku, w godzinach 9-19, a w piątki 9-16.

HALO! (część 2) / АЛЛО! (часть 2)

SŁOWNICZEK / СЛОВАРИК

rozmowa telefoniczna	- телефонный разговор
wykręcić / wybrać numer telefonu	- набрать номер телефона
dzwoni telefon	- звонит телефон
podnieść słuchawkę	- поднять трубку
odłożyć słuchawkę	- положить трубку
nie ma takiego numeru	- нет такого номера
telefon zajęty	- телефон занят
nie odpowiada	- не отвечает
nie mogę się dodzwonić	- не могу дозвониться
telefon komórkowy / komórka	- сотовый телефон

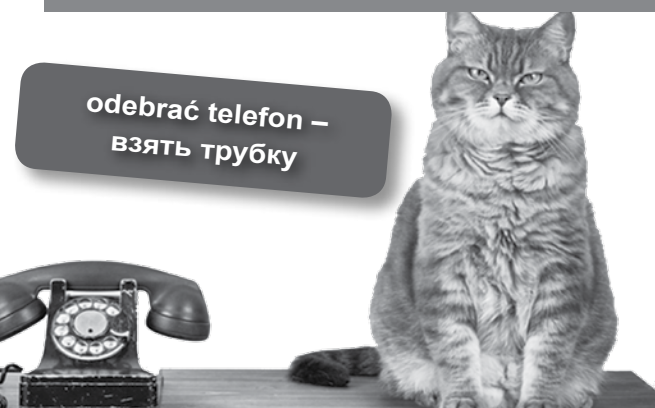
PRZYKŁADY / ПРИМЕРЫ

– Dzień dobry Panu. Czy mogę prosić do telefonu Panią Wandę Dąbrowską?
 – Przepraszam, kogo?
 – Panią Wandę Dąbrowską.
 – Pod jaki numer Pan dzwoni?
 – 689-60-32.
 – To nie jest ten numer.
 – Bardzo Pana przepraszam.
 – Nic nie szkodzi.

– Halo! Dzień dobry. Czy to numer 689-60-32?
 – Tak, słucham Panią.
 – Czy mogę rozmawiać z Panią Wandą Dąbrowską?
 – Niestety, nie ma jej teraz tutaj. Wyszła. Jest na zebraniu.
 – Przepraszam, a z kim rozmawiam?
 – Przepraszam, że się nie przedstawiłam, mówi znajoma Pani Wandy, Zofia Lipnicka. Pani Wanda będzie dopiero za godzinę. Czy coś przekazać?
 – Proszę jej powiedzieć, że dzwoniła Maja Kowalska* i prosi o telefon.
 – Oczywiście przekazać.
 – Bardzo przepraszam za kłopot.
 – To nie jest żaden problem. Jak tylko wróci, przekazać Pani prośbę.
 – Serdecznie Pani dziękuję.
 – Nie ma za co.
 – Do widzenia Pani.

nic nie szkodzi	- ничего не случилось, ничего страшного
czy mogę rozmawiać	- я могу поговорить
niestety	- увы / к сожалению
zebranie	- собрание
przepraszam	- прошу прощения
przedstawić się	- представиться
znajoma	- знакомая
będzie	- будет
dopiero za godzinę	- только через час
przekazać	- передать
powiedzieć	- сказать
oczywiście	- конечно / обязательно
kłopot	- затруднение
żaden problem	- никаких проблем
wrócić	- вернуться
nie ma za co	- не за что
do widzenia	- до свидания

* когда называем свою фамилию, т. е. **говорим о себе**, не употребляем **Pani / Pan**

Karpátka

KARPATKA jest ciastem doskonale w Polsce znanym, a jej nazwa pochodzi od specyficznego kształtu powierzchni ciasta przypominającej polskie góry Karpaty. To ciasto łączy królewskie, puszysty krem zamknięty między płatkami lekkiego ciasta. Niepozorny wygląd to jednak efekt niełatwych przygotowań. Karpátka nie należy bowiem do ciast najprostszych do wykonania. Trud wynagradza jednak wielka deserowa uczta!

- 125 g masła • szczypta soli
- 220 g mąki pszennej • 6 jajek
- 1 łyżeczka proszku do pieczenia • 1 litr mleka
- 80 g mąki kukurydzianej • 200 g cukru
- 1 laska wanilii • 150 g miękkiego masła
- cukier puder

W garnku podgrzać szklankę wody, dodać masło i sól, doprowadzić do wrzenia. Dodać mąkę, ciągle mieszając do powstania gładkiej masy. Zdjąć z ognia, chwile przestudzić. Dodać 5 jajek i jedno białko, pozostałe żółtko odłożyć. Dodać proszek do pieczenia i zmiksować. Gotowe ciasto podzielić na dwie części.

Blachę do pieczenia wyłożyć papierem, następnie rozprząść połowę ciasta i odstawić. Piekarnik rozgrzać do 200°C. Szklankę mleka wymieszać z mąką, pozostałe mleko podgrzać w rondelku. Dodać cukier i wanilię. Kiedy mleko się prawie zagotuje, zmniejszyć ogień i dodać mleko z mąką. Gotować na wolnym ogniu, ciągle mieszając, około 10 minut

do momentu aż budyń zgęstnieje. Budyń przełożyć do miski, dodać łyżkę cukru pudru i przestudzić.

Miękkie masło połączyć z żółtkiem, ubijając na puszystą masę, dodać do budyniu. Budyń rozłożyć na powierzchnię ciasta, zostawiając margines. Przykryć drugą połową ciasta i włożyć do piekarnika. Piec 25-30 minut na złoty kolor. Gotowe ciasto wyjąć, przestudzić. Podawać pokrojone na kawałki i posypane cukrem pudrem.

<http://targsmaku.pl/>

CZYTAJMY NA GŁOS

Jerzy Ficowski

STYCZEŃ

Nowy Rok zawitał wreszcie
 stary sobie poszedł.
 Co tam rośnie w mrozach stycznia?
 Dzień rośnie po trosze!

Wróbelkowi serce rośnie,
 że wiosny doczeka,
 chociaż jeszcze droga do niej
 mroźna i daleka.

Rosną w styczniu zasypane śniegiem,
 że wóz w nich ugrzęźnie
 a na szybach rosną srebrne
 liście i gałęzie.

Więc na inne pory roku,
 nie patrzy zazdrośnie
 mroźny styczeń: bo w nim także
 mnóstwo rzeczy rośnie!

НЕДОТРОГА

рождественская сказка-быль

Жара. Август. А наша группа едет на духовные упражнения в Рашков, древнейшее поселение Приднестровья. Я читала, что первое летописное упоминание о нем относится к 1402 году. Рашков был многонациональным, но частые набег привели город к упадку, и до конца века он не упоминался ни в польских документах, ни в казачьих хрониках. Отстраивать Рашков стали только к середине XVIII века. Мне, как архитектору, было интересно узнать, что архитектурными аккордами и памятниками Рашкова являются действующие православный храм и католический костел святого Каэтана.

Микроавтобус пересек границу с Приднестровьем, мы заполнили декларации, снова расселись по местам и продолжили слушать сопровождающего нас отца Василия:

— Известный польский писатель Генрик Сенкевич описал город в историческом романе «Пан Володыевский». События эти относятся к 60-70-м годам XVII века, когда Рашков был самой крайней польской крепостью на юге и в нем размещался военный гарнизон. Город, по выражению Сенкевича, находился «на краю света». Вокруг него — скалистые склоны берегов Днестра с пещерами. До наших дней сохранился памятник зодчества XVIII века — костел Святого Каэтана, построенный в 1786 году для армянских католиков, а позднее переданный католикам латинского обряда.

Вот мы и на месте. Ах, какой простор! Воздух! С одной стороны — скала, поросшая лесом. У ее подножия костел, утопающий в цветах, зелени плодовых и хвойных деревьев, возвышается над Днестром. Гора. Пещеры. Ели. Замок. Река. И реальность начинает преображаться как в сказке! А может, как в легенде, в которой возле Вифлеемской пещеры, прикрывая вход ветвями от декабрьского мороза, оберегая младенца Иисуса, Иосифа и Марию от сквозняков, стояла ель, сплошь усыпанная шишками, как елочными игрушками. С той самой поры нарекли ее Рождественским деревом.

По этой ли причине или для укрепления скальных грунтов от осыпания на территории,

прилегающей к костелу, растет много деревьев хвойных пород. Работники кропотливо выращивают еловые саженцы в кадушках и подросшие до полуметра высаживают в грунт. Еловый детский сад! Еще малы, да колются, как взрослые! До колена не достают, а «зимой и летом одним цветом» и щедро дарят запах хвои окружающим. И глаз радуют, и легкие, и зайцу есть где от волка прятаться!

Шла я мимо одной из таких елочек и услышала тонкий голосок. «Забавно, — подумала я, — кто поет?» А песня-то знакомая, детская:

*Маленькой елочке холодно зимой,
Из лесу елочку взяли мы домой.*

«Лето на дворе. Жара несносная», — подумала я и присела рядом с колкой малышкой. Хотела обнять, — не позволила.

— Что ж ты царапаешься, как моя кошка? — спрашиваю. — Тебя Недотрога зовут?

— Ты большая, высокая, — отвечает. Мимо меня который день ходишь, не замечаешь. Вот и придумала я новогоднюю песню в жару петь. У тебя есть дедушка? — спрашивает.

— А как же! И не один!

— А бабушка?

— Конечно!

— Твои бабушки и дедушки рассказывали тебе сказки?

— Наверное, не помню.

— А хочешь, я расскажу тебе сказочную историю? Да? Тогда присаживайся поудобней.

«Место в партере, в первом ряду», — мысленно улыбнулась я.

Пролетающая мимо бабочка хотела устроиться на маковке Недотроги, но, уколовшись, взмыла вверх и растворилась. Солнце пекло плечи. Местная девочка-адорантка вышла из костела и направилась за цветами, чтобы собрать из них новые букеты, подъехала машина к приходскому дому...

Я отвлеклась и прослушала самое начало. Тем временем...

— На второй день, когда еще не было ни Адама, ни Евы, у Бога — создателя Неба и Земли — были далеко идущие планы. То было время, когда насекомые, птицы и животные не оглашали просторы земные ни мычанием, ни

блеянием, ни лаем, ни мяуканьем, ни хрюканьем, ни писком, ни визгом, ни стрекотом, ни бульканьем, ни кудахтаньем, ни кукареканьем. Тихо было на Земле. Потому что Бог еще не создал ни птиц, ни животных. От тишины звенело в ушах, будто пчела жужжала... Но ни одной пчелы еще не было создано, и никто не знал, как будут выглядеть обладатели этих звуков. Только один Бог.

— Подобную тишину в наше время даже представить невозможно, — заметила я.

Недотрога согласно замахала ветвями и продолжила:

— Третий день еще не наступил. Великий Ваятель и Выдумщик утром приступил к работе в прекрасном настроении. Потому что именно этот день должен был стать днем рождения не только цветов, трав, плодовых и лиственных деревьев, но и деревьев хвойных, еловых и кедровых пород!

Ночь уступила место дню, ночное небо с луной и звездами сменило солнце, а Бог подготовил стволы, смолу, хвойный экстракт, шишки и несметное количество иголок. Короткие иголки достались елям, средние — кедром, длинные стали украшением для сосновых лап. Оставшиеся короткие иголки получили в дар мягкотелые ежи, а длинные — приладили на свои спины динозавры. И те и другие были рады обновкам. По всему белому свету насадил Бог хвойные деревья. Особое внимание уделил зеленоглазой колючей елочке, которую посадил рядом с пещерой, заранее зная, что через много лет Вифлеемская Звезда украсит ее верхушку, озаряя Мать, Отца и Младенца в яслях на сене. Ее далекий свет увидят пастухи, и позовет он в путь-дорогу. Трое волхвов — Каспар, Балтазар и Мельхиор, захватив дорогие подарки, отправятся в далекое путешествие.

К тому времени елочка превратится в ярко-зеленую ель, возвышающуюся на фоне белого снега, стройную, густую, украшенную шишками, как елочными шарами. Снегири, совы, белки — на елке, а зайцы — под ней.

— Вот так украшение! — сострила я.

Мы дружно засмеялись.

— Именно той ночью свершилось давно задуманное Богом чудо. Ель, стоя на страже перед входом в пещеру, пропустила двоих: Иосифа и Марию, а провожала — троих. Зимняя ночь близилась к концу. Позднее люди назовут ее ночью Святого Рождества.

Вифлеемская звезда по ветвям, словно по лесенке, скатилась с верхушки, опустилась на голову Марии, поцеловала лоб, заструилась

по платку, накидке и упряталась во пеленах со спящим младенцем.

Шел снег. От пещеры удалялся Иосиф, ведущий ослика, на котором сидела Мария с драгоценной ношей. И чем длиннее становилась цепочка следов, тем дальше уходила от пещеры святая чета. Все ели земли знают эту волшебную сказку и передают ее друг другу от иголки к иголке, от шишки к шишке. И каждый год наряжаются в ожидании чудесного волшебного Рождества.

— Добрая, добрая сказка. Знаешь, Недотрога, однажды в ветвях ели я видела спящую сову. Снопик из перьев, да и только!

— С кем ты беседуешь? — спросила, проходящая мимо сестра-монахиня.

Я смутилась.

— Она в курсе. Знает. Ей можно доверять, — и мы с Недотрогой рассмеялись.

— Скоро богослужение. Подождешь меня? Здесь будешь? — шутливо спросила я.

— Беги-беги, человек! Передай Сыну Божьему вот это!

И мне на ладонь упала крохотная иголка.

Наталья Мухина,
прихожанка костела «Провидение Божье»,
Кишинев

Прочитайте сказку вместе с детьми и предложите им раскрасить иллюстрации к ней.

ВЕРТЕП К РОЖДЕСТВУ ХРИСТОВУ

Рождественский вертеп поляков из Гагаузии занял первое место в республиканском конкурсе, который ежегодно организует „Польская весна в Молдавии”. Мы попросили авторов этого проекта рассказать о том, как им работалось над созданием вертепа.

– Участие в конкурсе стало уже традицией для членов Польской общины Гагаузии. Нашу совместную конкурсную работу мы решили выполнять с детьми, ведь вертеп – это не только ощущение сказки, но и осознание величия события, годовщину которого весь мир отмечает в Рождественскую ночь.

Первоначально у нас было несколько проектов, но остановились вот на этом варианте. Работа длилась три недели.

Фигурки нам помогла приобрести в Кракове Раиса Кирилловская, а привезла их в Комрат наша студентка Юлия Радова. Раскрашивать фигурки мы доверили Лине Маноловой, Дмитрию Боргану, Татьяне Дмитриоглу, Алине Радовой и Тоне Мордарь. Необходимый материал, а также ветки из леса доставили нам Сергей Манолов и Владислав Волевич. Вертепный домик сделал Андрей Волевич-Гарчу. Украшением вертепа занимались Мария Манолова, Ирина Андриевская, Инна Цяцка, Наталья Димитрова, Людмила Волевич.

Члены Польской общины Гагаузии

W NASTĘPNYM NUMERZE

KOŁO POLSKICH RODZIN
w Grigorówce
spotkanie jubileuszowe

JUTRZENKA

Pismo Polaków w Mołdawii

nr 1 (203) styczeń 2017 r.

Miesięcznik ukazuje się
od listopada 1996 r.

Zarejestrowano 2 maja 2007 r.
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Republiki Mołdawii

Redaktor naczelna:

Helena Usowa

Redaktor techniczny:

Stefan Ladryk

Zespół redakcyjny:

Wanda Burek

Tadeusz Gaydamowicz

Alta Klimowicz

Małgorzata Krajewska

Anna Plutecka

Elena Pumnea

Zofia Nieczaj

Tatiana Zalewska

Współpraca:

Mirostlaw Horyn

Marina Klipa

Małgorzata Kobuszewska

Kamila Kwiatkowska

Swietłana Laptiacru

Władysław Ławski

Tatiana Mironik

Aleksandra Niculeac

Marek Pantuła

Adres do korespondencji:

Czasopismo „Jutrzenka”
skr. poczt. 983
MD-3101 Bălți
MOLDOVA

E-mail:

redakcja.jutrzenka@gmail.com

Nasza strona w internecie:

www.jutrzenka.md

Redaktor strony internetowej:

Małgorzata Kyryłowa

Druk:

ELAN-POLIGRAF
str. Mesager 7, Chișinău

ISSN 1857-324X

9 771857 324007

SZOPKI
betlejemskie

Tradycje szopki betlejemskiej, zwanej w dawnej Polsce „betlejką”, sięgają średniowiecza i mają początek w misteriach kościelnych, które w Europie już w XIII wieku rozpowszechniły zakonne bractwa franciszkańskie. Autorem pierwszej szopki był podobno sam św. Franciszek z Asyżu. On to bowiem w 1223 r., w noc Bożego Narodzenia, na leśnej polanie w Greccio zainscenizował żłobek, aby wraz z mnichami i wiernymi adorować Dzieciątka Jezus, modlić się i śpiewać.

Ogólnomołdawski Konkurs
na najlepszą szopkę bożonarodzeniową

Inicjatorem pierwszego konkursu szopek w Mołdawii, ogłoszonego w 2008 roku, była redakcja „Jutrzenki”. Wystawa pokonkursowa odbyła się wtedy w kościele św. Archaniołów w Biłcach. Od roku 2009 do grona organizatorów dołączyło Stowarzyszenie „Polska Wiosna w Mołdawii”, a szopki prezentowano w kościołach w Styrzycy i Kiszyniowie. Od 2012 roku organizatorem ogólnomołdawskiego konkursu na najładniejszy projekt szopki jest „Polska Wiosna w Mołdawii”.

Konkurs cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem, uczestniczą w nim dzieci, młodzież i osoby dorosłe z różnych zakątków Mołdawii: Kiszyniowa, Biłca, Oknicy, Styrzycy, Grigorówki.

W tegorocznym konkursie pierwsze miejsce otrzymała praca zbiorowa z Komratu, nagrodę Stowarzyszeniu Polaków Gagauzii wręczono podczas spotkania opłatkowego.

II Międzynarodowy Konkurs
Szopki Bożonarodzeniowej
w Przemyślu

Międzynarodowy Konkurs Szopki Bożonarodzeniowej odbył się w Przemyślu po raz drugi. To inicjatywa Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Integracja”, wspierana przez starostwo powiatowe w Przemyślu i klasztor Franciszkanów.

Konkurs Szopki Bożonarodzeniowej w Przemyślu stanowi przegląd wielu propozycji szopek z Polski, ale nie tylko. W tegorocznym konkursie można było podziwiać prace z Afryki, Hiszpanii, Słowacji, Kanady oraz Naddniestrza. W sumie do konkursu zgłoszono 58 szopek.

Rękodzieło twórców z Towarzystwa Polskiej Kultury „Jasna Góra” w Naddniestrzu (nr 54) otrzymało wyróżnienie.

www.jutrzenka.md

pierwsza strona okładki: jasełka w Gagauzji
druga strona okładki: mali artyści z Naddniestrza